INDIAN NATIONAL SYMBOLS

భారతదేశ జాతీయ చిహ్నాలు

COMPLETE THEORY | EXPLANATIONS | EXTRA FACTS | EXAM TRAPS

English Medium + తెలుగు మాధ్యమం

For APPSC • SSC • RRB • AP Police • Postal Exams • UPSC Foundations

HOW TO USE THIS MATERIAL / ఈ పాఠ్యాంశం ఎలా చదవాలి?

• Read each English explanation first and then the matching Telugu explanation immediately below.

  • మొదట ఇంగ్లీష్‌లోని అంశాన్ని చదివి, వెంటనే దానికి సంబంధించిన తెలుగు వివరణను చదవండి.

• Study all 15 photo topics. Some entries are commonly listed but are not confirmed official national symbols; these are clearly marked.

  • ఫోటోల్లో ఉన్న 15 అంశాలన్నీ చదవండి. కొన్ని అంశాలకు అధికారిక గుర్తింపు స్పష్టంగా లేకపోవచ్చు; అలాంటి విషయాలను ప్రత్యేకంగా గుర్తించాం.

• Use the final quick-revision sheet to memorise key names, dates and distinctions.

  • చివరిలోని ముఖ్యాంశాల పట్టిక ద్వారా పేర్లు, తేదీలు, తేడాలను పునశ్చరణ చేసుకోండి.

IMPORTANT VERIFIED CORRECTIONS / ముఖ్యమైన సవరణలు

✓ **The white band symbolises truth and peace, not a religious community.**
తెలుపు పట్టీ సత్యం, శాంతిని సూచిస్తుంది; ఒక మతాన్ని కాదు.

✓ **Original Sarnath sculpture has an inverted lotus, but the official State Emblem OMITS it.**
సారనాథ్ అసలు శిల్పంలో కమలం ఉంది; అధికారిక రాజముద్రలో ఆ భాగం ఉండదు.

✓ **National Song: the 2026 government guidance identifies SIX stanzas, about 3 min 10 sec.**
జాతీయ గేయం: 2026 ప్రభుత్వ మార్గదర్శకాల ప్రకారం ఆరు చరణాలు; సుమారు 3 నిమిషాల 10 సెకన్లు.

✓ **Gangetic dolphin was recommended in October 2009; formal notification is dated 10 May 2010.**
గంగా డాల్ఫిన్‌కు 2009 అక్టోబర్‌లో సిఫార్సు; అధికారిక నోటిఫికేషన్ 2010 మే 10.

✓ **Ganga length in government references is about 2,525 km, instead of 2,510 km in the photo.**
ఫోటోలో 2,510 కి.మీ. ఉన్నప్పటికీ ప్రభుత్వ ఆధారాల్లో గంగా పొడవు సుమారు 2,525 కి.మీ.

✓ **The rupee SYMBOL was approved in 2010; the rupee currency itself was not created that year.**
2010లో రూపాయి చిహ్నాన్ని ఆమోదించారు; రూపాయి కరెన్సీ అప్పుడే ప్రారంభం కాలేదు.

✓ **King cobra should not be taught as a verified officially notified National Reptile.**
కింగ్ కోబ్రాను అధికారికంగా ప్రకటించిన జాతీయ సరీసృపమని నిర్ధారణ లేకుండా బోధించరాదు.

✓ **No sport has been declared the official National Game of India.**
భారతదేశంలో ఏ క్రీడనూ అధికారిక జాతీయ క్రీడగా ప్రకటించలేదు.

FLAG COLOURS AT A GLANCE / పతాక రంగుల అర్థాలు

Colour / రంగు	English meaning	తెలుగు అర్థం

Saffron / కాషాయం	Courage, sacrifice, renunciation	ధైర్యం, త్యాగం, వైరాగ్యం
White / తెలుపు	Truth, peace, purity	సత్యం, శాంతి, పవిత్రత
Green / ఆకుపచ్చ	Fertility, growth, nature	సారవంతత్వం, అభివృద్ధి, ప్రకృతి
Blue Chakra / నీలి చక్రం	Dharma, motion, progress	ధర్మం, చలనం, పురోగతి

1. NATIONAL FLAG – TRICOLOUR

1. జాతీయ పతాకం – త్రివర్ణ పతాకం

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. India's National Flag is a horizontal tricolour with three equal bands: India saffron at the top, white in the middle and India green at the bottom.
   భారత జాతీయ పతాకం సమాన వెడల్పు గల మూడు అడ్డుపట్టీలతో ఉంటుంది. పైభాగంలో కాషాయం, మధ్యలో తెలుపు, దిగువన ఆకుపచ్చ రంగు ఉంటాయి.

2. Saffron signifies courage, sacrifice, renunciation and dedication to public service.
   కాషాయ రంగు ధైర్యం, త్యాగం, వైరాగ్యం, ప్రజాసేవ పట్ల అంకితభావాన్ని సూచిస్తుంది.

3. White signifies truth, peace and purity. Dr S. Radhakrishnan described the white band as the light and path of truth guiding our conduct.
   తెలుపు రంగు సత్యం, శాంతి, పవిత్రతను సూచిస్తుంది. డా. సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ ప్రకారం ఇది మన ప్రవర్తనకు మార్గదర్శకమైన సత్యమార్గానికి ప్రతీక.

4. Green signifies fertility, growth, prosperity and India's relationship with the soil and plant life.
   ఆకుపచ్చ రంగు సారవంతత్వం, ఎదుగుదల, సమృద్ధి, భూమి మరియు వృక్షజాలంతో భారతదేశ అనుబంధాన్ని సూచిస్తుంది.

5. The navy-blue Ashoka Chakra is at the centre of the white band. It has 24 equally spaced spokes and represents dharma (righteous conduct), motion and progress.
   మధ్యలోని తెలుపు పట్టీలో నేవీ బ్లూ రంగు అశోక చక్రం ఉంటుంది. ఇందులో సమాన దూరాల్లో 24 ఆకులు ఉంటాయి. ఇది ధర్మం, చలనం, పురోగతిని సూచిస్తుంది.

6. The flag design was adopted by the Constituent Assembly on 22 July 1947. Pingali Venkayya made an important contribution to its design history.
   1947 జూలై 22న రాజ్యాంగ సభ జాతీయ పతాక రూపకల్పనను ఆమోదించింది. దీని రూపకల్పన చరిత్రలో పింగళి వెంకయ్య గారి కృషి ముఖ్యమైనది.

7. The official length-to-height ratio is 3:2. The three colour bands are of equal width; the Chakra is clearly visible on both sides.
   జాతీయ పతాకం పొడవు, ఎత్తు నిష్పత్తి 3:2. మూడు రంగుల పట్టీలు సమాన వెడల్పుతో ఉంటాయి. చక్రం రెండు వైపులా స్పష్టంగా కనిపించాలి.

8. The Flag Code of India, 2002 and the Prevention of Insults to National Honour Act, 1971 regulate display and respect. In 2021, permitted materials were broadened; a 2022 change permits public display at homes day and night.
   జాతీయ పతాక ప్రదర్శన, గౌరవానికి Flag Code of India, 2002 మరియు Prevention of Insults to National Honour Act, 1971 వర్తిస్తాయి. 2021లో తయారీ పదార్థాల నిబంధనలు విస్తరించాయి; 2022 మార్పు ప్రకారం ప్రజలు తమ ఇళ్ల వద్ద పతాకాన్ని రాత్రింబవళ్లు ప్రదర్శించవచ్చు.

9. Exam caution: The interpretation that each of the 24 spokes officially stands for one particular hour or quality is NOT prescribed by the Flag Code. Learn 24 spokes and dharma/progress, not invented lists.
   పరీక్ష జాగ్రత్త: 24 ఆకుల్లో ఒక్కొక్కటి ఒక్కో గంట లేదా ఒక్కో లక్షణాన్ని అధికారికంగా సూచిస్తుందని Flag Code నిర్దేశించలేదు. 24 ఆకులు, ధర్మం, పురోగతి అనే నిర్ధారిత అంశాలను నేర్చుకోండి.

2. STATE EMBLEM – LION CAPITAL OF ASHOKA

2. జాతీయ రాజముద్ర – అశోకుని సింహస్తంభ శీర్షిక

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. The State Emblem is adapted from the Lion Capital of Ashoka at Sarnath, near Varanasi, Uttar Pradesh. The original is preserved at the Sarnath Museum.
   భారత రాజముద్ర ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని వారణాసి సమీప సారనాథ్ అశోక సింహస్తంభ శీర్షిక ఆధారంగా రూపొందింది. అసలు శిల్పం సారనాథ్ మ్యూజియంలో ఉంది.

2. The original capital has four Asiatic lions standing back to back. In the adopted two-dimensional State Emblem, three lions are visible and the fourth is hidden from view.
   అసలు స్తంభ శీర్షికలో నాలుగు ఆసియా సింహాలు వెనుకవెనుకగా నిలబడి ఉంటాయి. మన రాజముద్ర చిత్రంలో మూడు సింహాలే కనిపిస్తాయి; నాలుగో సింహం వెనుక ఉంటుంది.

3. The circular abacus of the original sculpture has an elephant, a galloping horse, a bull and a lion, separated by Dharma Chakras.
   అసలు శిల్పంలోని గుండ్రటి పీఠికపై ఏనుగు, పరుగెత్తే గుర్రం, ఎద్దు, సింహం చెక్కబడి ఉంటాయి. వాటి మధ్య ధర్మచక్రాలు ఉంటాయి.

4. In the official frontal emblem, the Dharma Chakra appears in the centre, the galloping horse to the left and the bull to the right.
   అధికారిక రాజముద్ర ముందు భాగంలో మధ్యలో ధర్మచక్రం, ఎడమవైపు పరుగెత్తే గుర్రం, కుడివైపు ఎద్దు కనిపిస్తాయి.

5. The original sculpture has a bell-shaped inverted lotus base, but this lotus base is OMITTED from the official State Emblem.
   అసలు శిల్పం దిగువన గంట ఆకారంలో తలకిందుల కమలం ఉంటుంది. అయితే అధికారిక భారత రాజముద్రలో ఆ కమల భాగాన్ని తొలగించారు.

6. The motto “Satyameva Jayate” appears below the emblem in Devanagari script. It means “Truth Alone Triumphs” and is taken from the Mundaka Upanishad.
   రాజముద్ర కింద దేవనాగరి లిపిలో “సత్యమేవ జయతే” అని ఉంటుంది. దాని అర్థం “సత్యమే జయిస్తుంది”. ఈ వాక్యం ముండకోపనిషత్తు నుండి తీసుకున్నారు.

7. The Government of India adopted the State Emblem on 26 January 1950. It is used on official seals and prescribed government documents.
   1950 జనవరి 26న భారత ప్రభుత్వం ఈ రాజముద్రను స్వీకరించింది. ప్రభుత్వ అధికారిక ముద్రలు, నిర్దేశిత పత్రాలపై దీనిని ఉపయోగిస్తారు.

8. Exam distinction: Four lions in the original; three visible in the emblem; four animals on the original abacus; lotus base omitted from the official emblem.
   పరీక్షలో తేడా: అసలు శిల్పంలో 4 సింహాలు; రాజముద్రలో కనిపించేవి 3; అసలు పీఠికపై 4 జంతువులు; అధికారిక రాజముద్రలో కమల పీఠం ఉండదు.

3. NATIONAL ANTHEM – JANA GANA MANA

3. జాతీయ గీతం (ANTHEM) – జన గణ మన

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. The National Anthem of India is “Jana Gana Mana”, written and composed by Rabindranath Tagore.
   భారత జాతీయ గీతం (National Anthem) “జన గణ మన”. దీనిని రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ రచించి స్వరపరిచారు.

2. It was originally composed in Bengali. The Constituent Assembly adopted its Hindi version as India’s National Anthem on 24 January 1950.
   ఈ గీతం మొదట బెంగాలీ భాషలో రచించబడింది. 1950 జనవరి 24న రాజ్యాంగ సభ దాని హిందీ రూపాన్ని జాతీయ గీతంగా ఆమోదించింది.

3. It was first sung publicly on 27 December 1911 at the Calcutta session of the Indian National Congress.
   1911 డిసెంబర్ 27న కలకత్తాలో జరిగిన భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ సమావేశంలో ఇది మొదటిసారిగా ఆలపించబడింది.

4. The original composition contains five stanzas; the first stanza is the official National Anthem.
   మూల రచనలో ఐదు చరణాలు ఉన్నాయి. అందులో మొదటి చరణమే అధికారిక జాతీయ గీతం.

5. The full official National Anthem normally takes about 52 seconds; the approved short version takes about 20 seconds.
   అధికారిక పూర్తి జాతీయ గీతం ఆలాపనకు సుమారు 52 సెకన్లు; సంక్షిప్త రూపానికి సుమారు 20 సెకన్లు పడుతుంది.

6. The Anthem invokes the unity and collective destiny of the people of India; it is not a list of all present-day states.
   ఈ గీతం భారత ప్రజల ఐక్యతను, సమిష్టి భవిష్యత్తును ప్రతిబింబిస్తుంది. ఇది ప్రస్తుత అన్ని రాష్ట్రాల పేర్ల జాబితా కాదు.

7. Rabindranath Tagore received the Nobel Prize for Literature in 1913; this is a related high-yield GK fact.
   రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ 1913లో సాహిత్య నోబెల్ బహుమతి పొందారు. ఇది పరీక్షలకు సంబంధించిన ముఖ్యమైన అదనపు సమాచారం.

8. Exam distinction: National Anthem = Jana Gana Mana; National Song = Vande Mataram. Do not exchange the two terms.
   పరీక్షలో తేడా: National Anthem = జన గణ మన; National Song = వందే మాతరం. ఈ రెండింటిని ఒకటిగా భావించకండి.

4. NATIONAL SONG – VANDE MATARAM

4. జాతీయ గేయం (SONG) – వందే మాతరం

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. “Vande Mataram” was composed by Bankim Chandra Chattopadhyay. The title means “I bow to thee, Mother”.
   “వందే మాతరం” రచయిత బంకించంద్ర చట్టోపాధ్యాయ. దీని అర్థం “ఓ తల్లీ! నీకు వందనం”.

2. It appears in his novel “Anandamath”, published in 1882, and played a major inspirational role in the freedom movement.
   ఇది 1882లో ప్రచురితమైన ఆయన “ఆనందమఠ్” నవలలో ఉంది. భారత స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో ప్రజలను ఉత్తేజపరిచింది.

3. On 24 January 1950, Constituent Assembly President Dr Rajendra Prasad stated that Vande Mataram would be honoured equally with Jana Gana Mana.
   1950 జనవరి 24న రాజ్యాంగ సభ అధ్యక్షుడు డా. రాజేంద్ర ప్రసాద్, వందే మాతరంకు జన గణ మనతో సమాన గౌరవం ఇవ్వాలని ప్రకటించారు.

4. Traditionally, the first two stanzas were widely sung. IMPORTANT 2026 UPDATE: Ministry of Home Affairs guidelines identify an official six-stanza version, approximately 3 minutes 10 seconds long.
   సాంప్రదాయంగా మొదటి రెండు చరణాలు ఎక్కువగా పాడేవారు. ముఖ్యమైన 2026 నవీకరణ: కేంద్ర హోం మంత్రిత్వశాఖ మార్గదర్శకాల ప్రకారం అధికారిక రూపంలో ఆరు చరణాలు ఉంటాయి; సమయం సుమారు 3 నిమిషాల 10 సెకన్లు.

5. Under the 2026 guidance, when both the National Song and National Anthem are performed at an occasion, the National Song is performed first.
   2026 మార్గదర్శకాల ప్రకారం ఒక కార్యక్రమంలో జాతీయ గేయం, జాతీయ గీతం రెండూ ఉంటే ముందుగా జాతీయ గేయం (వందే మాతరం) ఆలపించాలి.

6. The National Song expresses reverence for the motherland and depicts its natural beauty, abundance and strength.
   ఈ జాతీయ గేయం మాతృభూమి పట్ల గౌరవాన్ని, దేశ ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని, సమృద్ధిని, శక్తిని వివరిస్తుంది.

7. Exam distinction: 24 January 1950 is the historical recognition date; six stanzas and 3 min 10 sec are points from the 2026 official guidance.
   పరీక్షలో తేడా: 1950 జనవరి 24 చారిత్రక గుర్తింపు తేదీ; 6 చరణాలు, 3 నిమిషాల 10 సెకన్లు అనేవి 2026 అధికారిక మార్గదర్శకాలలోని అంశాలు.

EXAM ALERT / పరీక్ష జాగ్రత్త: The 2026 official six-stanza song is a key updated fact / **2026లో ఆరు చరణాల అధికారిక రూపం ముఖ్యమైన నవీకరణ.**

5. NATIONAL ANIMAL – BENGAL TIGER

5. జాతీయ జంతువు – బెంగాల్ పులి

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. The tiger is India's National Animal. The Bengal tiger is generally identified by the scientific name Panthera tigris tigris.
   భారత జాతీయ జంతువు పులి. బెంగాల్ పులి శాస్త్రీయ నామం సాధారణంగా Panthera tigris tigris.

2. It represents strength, courage, agility, alertness and the value of conserving India's wildlife.
   ఇది బలం, ధైర్యం, చురుకుదనం, అప్రమత్తత మరియు వన్యప్రాణి సంరక్షణ ప్రాధాన్యాన్ని సూచిస్తుంది.

3. Tigers are carnivorous mammals. Their black stripe patterns are individually distinctive and help them camouflage in natural habitats.
   పులులు మాంసాహార క్షీరదాలు. వాటి శరీరంపై నల్ల చారల అమరిక ప్రతి పులికి ప్రత్యేకంగా ఉంటుంది; ప్రకృతిలో దాగి ఉండటానికి సహాయపడుతుంది.

4. Project Tiger was launched by the Government of India in April 1973 to improve tiger conservation.
   భారత ప్రభుత్వం పులుల సంరక్షణ కోసం 1973 ఏప్రిల్‌లో Project Tiger కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది.

5. Major tiger habitats include forests, grasslands and mangroves; the Sundarbans are especially known for mangrove-dwelling tigers.
   అడవులు, గడ్డిభూములు, మడ అడవులు పులుల ప్రధాన ఆవాసాలు. సుందర్‌బన్స్ మడ అడవుల్లో నివసించే పులులకు ప్రసిద్ధి.

6. Do not confuse the animal's status with the launch year of Project Tiger. They are different facts and should not be treated as one notification date.
   పులి జాతీయ జంతువుగా గుర్తింపు పొందిన అంశాన్ని, Project Tiger ప్రారంభ సంవత్సరాన్ని ఒకటిగా భావించవద్దు. రెండూ వేర్వేరు విషయాలు.

7. India's national animal is the tiger, not the Asiatic lion.
   భారత జాతీయ జంతువు పులి; ఆసియా సింహం కాదు.

6. NATIONAL BIRD – INDIAN PEACOCK

6. జాతీయ పక్షి – భారత నెమలి

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. The Indian peacock (male Indian peafowl) is India's National Bird. Its scientific name is Pavo cristatus.
   భారత జాతీయ పక్షి భారత నెమలి (మగ నెమలి). దీని శాస్త్రీయ నామం Pavo cristatus.

2. The male is called a peacock; the female is a peahen; collectively they are peafowl.
   మగదాన్ని Peacock (మగ నెమలి), ఆడదాన్ని Peahen (ఆడ నెమలి), రెండింటినీ కలిపి Peafowl అంటారు.

3. The male is known for its iridescent blue neck, crest and long decorative train bearing eye-like patterns.
   మగ నెమలికి మెరిసే నీలి మెడ, తలపై కిరీటం వంటి ఈకలు, కంటి ఆకారపు బొమ్మలున్న పొడవైన అలంకార ఈకలు ఉంటాయి.

4. It represents grace, beauty, elegance and India's natural diversity. It appears in art, folklore and religious traditions.
   ఇది అందం, సొగసు, నాజూకుతనం, భారత జీవ వైవిధ్యానికి ప్రతీక. కళలు, జానపద కథలు, సంప్రదాయాల్లో దీనికి స్థానం ఉంది.

5. Peafowl are omnivorous: they consume seeds, insects, small animals and other available foods.
   నెమళ్లు సర్వభక్షకాలు. గింజలు, కీటకాలు, చిన్న జంతువులు తదితర ఆహారాన్ని తీసుకుంటాయి.

6. The Wildlife (Protection) Act, 1972 protects the species. The government has officially notified the peacock as the National Bird.
   వన్యప్రాణి (సంరక్షణ) చట్టం, 1972 ద్వారా ఈ పక్షికి రక్షణ ఉంది. నెమలిని జాతీయ పక్షిగా ప్రభుత్వం అధికారికంగా గుర్తించింది.

7. Exam caution: Be careful with precise "declaration dates" found in some older guides; government records confirm notification, but a single popularly repeated day is not the safest fact to memorise.
   పరీక్ష జాగ్రత్త: పాత పుస్తకాలలో కనిపించే నిర్దిష్ట ప్రకటన తేదీలను జాగ్రత్తగా పరిశీలించాలి. అధికారిక గుర్తింపు ఉంది; అయితే ఆధారం లేని తేదీని ఖచ్చితమని జ్ఞాపకం పెట్టుకోకండి.

7. NATIONAL FLOWER – LOTUS

7. జాతీయ పుష్పం – కమలం

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. Lotus (Nelumbo nucifera) is widely described in Government of India educational and diplomatic publications as India's National Flower.
   కమలం (Nelumbo nucifera)ను భారత జాతీయ పుష్పంగా ప్రభుత్వ విద్యా, దౌత్య ప్రచురణల్లో విస్తృతంగా పేర్కొంటారు.

2. The lotus is an aquatic flowering plant. Its roots are anchored in muddy sediment, while leaves and flowers grow above or near the water surface.
   కమలం ఒక జల పుష్ప మొక్క. దాని వేర్లు బురదలో ఉండగా ఆకులు, పుష్పాలు నీటి పైభాగంలో లేదా దాని సమీపంలో పెరుగుతాయి.

3. It symbolises purity, beauty, resilience, spiritual growth and rising above adverse conditions.
   కమలం పవిత్రత, అందం, ప్రతికూల పరిస్థితులను అధిగమించే శక్తి, ఆధ్యాత్మిక ఎదుగుదలను సూచిస్తుంది.

4. The flower has long-standing cultural significance in Indian art and traditions; Goddess Lakshmi and other traditional figures are often shown with a lotus.
   భారతీయ కళలు, సంప్రదాయాల్లో కమలానికి ప్రాచీన ప్రాధాన్యం ఉంది. లక్ష్మీదేవి వంటి సంప్రదాయ ప్రతిరూపాల్లో కమలం కనిపిస్తుంది.

5. The scientific genus Nelumbo differs from true water lilies (Nymphaea); confusing the two is a botanical mistake.
   Nelumbo అనే కమల జాతి నిజమైన నీటి కలువలైన Nymphaea జాతి నుండి వేరు. ఈ రెండింటినీ శాస్త్రీయంగా ఒకటిగా భావించకూడదు.

6. Official-status nuance: In a 10 July 2019 parliamentary answer, the Home Ministry stated that MoEFCC had issued no separate National Flower notification, despite government publications calling lotus the National Flower.
   అధికారిక గుర్తింపు వివరణ: 2019 జూలై 10న పార్లమెంటుకు ఇచ్చిన సమాధానంలో జాతీయ పుష్పంపై పర్యావరణ మంత్రిత్వశాఖ ప్రత్యేక నోటిఫికేషన్ జారీ చేయలేదని హోం మంత్రిత్వశాఖ తెలిపింది. అయినప్పటికీ ప్రభుత్వ ప్రచురణల్లో కమలాన్ని జాతీయ పుష్పంగా పేర్కొంటున్నారు.

7. For standard GK, answer “Lotus”; if a question specifically asks whether MoEFCC formally notified a National Flower, follow the documented 2019 parliamentary answer.
   సాధారణ GK ప్రశ్నకు సమాధానం “కమలం”. అయితే అధికారిక నోటిఫికేషన్ ఉందా అని ప్రత్యేకంగా అడిగితే 2019 పార్లమెంటు సమాధానాన్ని అనుసరించాలి.

8. NATIONAL RIVER – GANGA

8. జాతీయ నది – గంగా

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. The River Ganga was declared the National River of India on 4 November 2008.
   గంగా నదిని 2008 నవంబర్ 4న భారత జాతీయ నదిగా ప్రకటించారు.

2. The Ganga river system begins in the Himalayas. The river is named Ganga from Devprayag, where the Bhagirathi and Alaknanda meet.
   గంగా నదీ వ్యవస్థ హిమాలయాల్లో ప్రారంభమవుతుంది. దేవప్రయాగ వద్ద భాగీరథి, అలకనంద నదులు కలిసిన తర్వాత గంగా అని పిలుస్తారు.

3. The main course is commonly stated as about 2,525 km in government water-resources references, not the 2,510 km figure printed in the photo.
   ప్రభుత్వ జలవనరుల ఆధారాల ప్రకారం గంగా నది ప్రధాన పొడవు సుమారు 2,525 కి.మీ. ఫోటోలో ఉన్న 2,510 కి.మీ సంఖ్యకు బదులుగా దీనిని చదవాలి.

4. It flows through northern and eastern India to the Bay of Bengal and supports a vast population, agriculture, biodiversity and cultural activities.
   ఈ నది ఉత్తర, తూర్పు భారతదేశాల గుండా ప్రవహించి బంగాళాఖాతంలో కలుస్తుంది. ప్రజల జీవనం, వ్యవసాయం, జీవ వైవిధ్యం, సాంస్కృతిక కార్యకలాపాలకు ఆధారంగా ఉంటుంది.

5. Major tributaries include the Yamuna, Ghaghara, Gandak, Kosi and Son. The Hooghly and Padma are associated with its lower distributary system.
   యమునా, ఘాఘరా, గండక్, కోసి, సోన్ ముఖ్య ఉపనదులు. దిగువ ప్రవాహంలో హుగ్లీ, పద్మ వంటి శాఖానదీ వ్యవస్థలు ఉన్నాయి.

6. The National Mission for Clean Ganga (NMCG) and Namami Gange programme focus on pollution reduction and river conservation.
   National Mission for Clean Ganga (NMCG), నమామి గంగే కార్యక్రమాలు కాలుష్య నియంత్రణ, నదీ సంరక్షణపై దృష్టి పెడతాయి.

7. Exam distinction: Ganga is the National River; it is not the longest river in the world.
   పరీక్షలో తేడా: గంగా భారత జాతీయ నది; ప్రపంచంలోనే అత్యంత పొడవైన నది కాదు.

EXAM ALERT / పరీక్ష జాగ్రత్త: Use 2,525 km in place of the photographed 2,510 km / ఫోటోలోని 2,510 బదులుగా 2,525 కి.మీ. గుర్తుంచుకోండి.

9. NATIONAL TREE – INDIAN BANYAN

9. జాతీయ వృక్షం – మర్రిచెట్టు

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. The Indian banyan is commonly recognised as India's National Tree. Its scientific name is Ficus benghalensis.
   భారత జాతీయ వృక్షంగా మర్రిచెట్టును గుర్తిస్తారు. దీని శాస్త్రీయ నామం Ficus benghalensis.

2. It is famous for aerial roots that descend from branches, reach the soil and become supporting pillar-like trunks.
   మర్రిచెట్టు కొమ్మల నుండి ఊడలు కిందకు పెరిగి నేలను చేరి, కొత్త కాండాల మాదిరిగా చెట్టుకు ఆధారంగా నిలుస్తాయి.

3. These roots can help one tree spread over a very large area and live for many years.
   ఈ ఊడల వల్ల ఒకే చెట్టు పెద్ద విస్తీర్ణంలో వ్యాపించి చాలా సంవత్సరాలు జీవించగలదు.

4. The banyan symbolises longevity, shelter, continuity and resilience.
   మర్రిచెట్టు దీర్ఘాయుష్షు, ఆశ్రయం, నిరంతరత్వం, విపత్కర పరిస్థితులను ఎదుర్కొనే శక్తికి ప్రతీక.

5. It is sometimes called Kalpavriksha in cultural and traditional contexts.
   సాంస్కృతిక, సంప్రదాయ సందర్భాల్లో దీనిని కొన్నిసార్లు కల్పవృక్షంగా పిలుస్తారు.

6. The tree offers shade and ecological habitat to birds, insects and other organisms.
   ఈ చెట్టు నీడను అందించడంతో పాటు పక్షులు, కీటకాలు తదితర జీవులకు ఆవాసంగా ఉంటుంది.

7. Exam distinction: Banyan = national tree; peepal (Ficus religiosa) is another culturally important tree but not the standard national-tree answer.
   పరీక్షలో తేడా: జాతీయ వృక్షం = మర్రి; రావిచెట్టు (Ficus religiosa)కు కూడా సాంస్కృతిక ప్రాధాన్యం ఉంది కానీ జాతీయ వృక్షం ప్రశ్నకు అది సమాధానం కాదు.

10. NATIONAL FRUIT – MANGO

10. జాతీయ ఫలం – మామిడి

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. Mango is commonly recognised as the National Fruit of India. Its scientific name is Mangifera indica.
   మామిడి భారత జాతీయ ఫలంగా గుర్తించబడింది. దీని శాస్త్రీయ నామం Mangifera indica.

2. Mango is a tropical fruit that has been cultivated in the Indian subcontinent for thousands of years.
   మామిడి ఉష్ణమండల పండు. భారత ఉపఖండంలో వేల సంవత్సరాలుగా సాగుచేస్తున్నారు.

3. India grows many varieties, including Alphonso, Dasheri, Langra, Banganapalli and Kesar.
   భారతదేశంలో ఆల్ఫాన్సో, దశేరి, లంగ్రా, బంగినపల్లి, కేసర్ వంటి అనేక రకాల మామిడిపండ్లు పండిస్తారు.

4. Mangoes are eaten ripe and used unripe for pickles and various food preparations.
   పండిన మామిడిని నేరుగా తింటారు. పచ్చి మామిడిని ఊరగాయలు, ఇతర వంటకాలలో ఉపయోగిస్తారు.

5. Mangoes provide vitamin C and other nutrients; their amounts vary by variety and maturity.
   మామిడి పండ్లలో విటమిన్ C తదితర పోషకాలు ఉంటాయి. వాటి పరిమాణం రకం, పండుదల స్థాయిని బట్టి మారుతుంది.

6. The tree belongs to the family Anacardiaceae; this is an extra botanical fact useful for higher-level GK.
   మామిడిచెట్టు Anacardiaceae కుటుంబానికి చెందుతుంది. ఇది ఉన్నతస్థాయి GKకు ఉపయోగపడే అదనపు వృక్షశాస్త్ర సమాచారం.

7. Exam distinction: Mango is fruit; lotus is flower; banyan is tree.
   పరీక్షలో తేడా: మామిడి = ఫలం; కమలం = పుష్పం; మర్రి = వృక్షం.

11. NATIONAL AQUATIC ANIMAL – GANGETIC DOLPHIN

11. జాతీయ జలచరం – గంగా డాల్ఫిన్

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. The Gangetic river dolphin (Platanista gangetica) is India's National Aquatic Animal.
   గంగా నది డాల్ఫిన్ (Platanista gangetica) భారత జాతీయ జలచరం.

2. The National Ganga River Basin Authority recommended the designation on 5 October 2009. The formal Government of India notification was issued on 10 May 2010.
   2009 అక్టోబర్ 5న National Ganga River Basin Authority ఈ గుర్తింపుకు సిఫార్సు చేసింది. భారత ప్రభుత్వం 2010 మే 10న అధికారిక నోటిఫికేషన్ జారీ చేసింది.

3. The species is found in freshwater rivers, especially the Ganga–Brahmaputra river systems, rather than in the open sea.
   ఈ జాతి సముద్రంలో కాకుండా ప్రధానంగా గంగా–బ్రహ్మపుత్ర వంటి మంచినీటి నదీ వ్యవస్థల్లో కనిపిస్తుంది.

4. It is nearly blind for detailed vision; its eyes can detect light. It relies strongly on echolocation to navigate and find prey.
   దీనికి స్పష్టమైన దృష్టి చాలా పరిమితంగా ఉంటుంది; కళ్లతో వెలుతురును గుర్తించగలదు. దారి తెలుసుకోవడం, ఆహారం పట్టుకోవడంలో ప్రతిధ్వని ఆధారిత ఎకోలోకేషన్‌ను ఉపయోగిస్తుంది.

5. It is a mammal, not a fish. It breathes air and gives birth to live young.
   ఇది చేప కాదు; క్షీరదం. గాలిని పీలుస్తుంది; పిల్లలకు జన్మనిస్తుంది.

6. Pollution, entanglement in fishing nets, changes in river flow and habitat fragmentation threaten river dolphins.
   కాలుష్యం, చేపల వలల్లో చిక్కుకోవడం, నదీ ప్రవాహ మార్పులు, ఆవాసాల విభజన డాల్ఫిన్లకు ప్రమాదాలు.

7. Exam distinction: Decision/recommendation year = 2009; formal notification date = 10 May 2010.
   పరీక్షలో తేడా: నిర్ణయం/సిఫార్సు సంవత్సరం = 2009; అధికారిక నోటిఫికేషన్ తేదీ = 2010 మే 10.

EXAM ALERT / పరీక్ష జాగ్రత్త: 2009 decision ≠ formal 2010 notification / 2009 నిర్ణయం ≠ 2010 అధికారిక ప్రకటన.

12. NATIONAL HERITAGE ANIMAL – INDIAN ELEPHANT

12. జాతీయ వారసత్వ జంతువు – భారత ఏనుగు

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. The Indian elephant is recognised as India's National Heritage Animal. Its scientific subspecies name is Elephas maximus indicus.
   భారత ఏనుగును జాతీయ వారసత్వ జంతువుగా గుర్తించారు. దీని ఉపజాతి శాస్త్రీయ నామం Elephas maximus indicus.

2. The Government of India accorded this status in 2010 following recommendations of the Elephant Task Force (Gajah Report).
   ఏనుగుల టాస్క్ ఫోర్స్ (గజా నివేదిక) సిఫార్సుల తరువాత భారత ప్రభుత్వం 2010లో ఈ గుర్తింపును ఇచ్చింది.

3. The Asian elephant is an intelligent, social herbivorous mammal living in family groups led by experienced females.
   ఆసియా ఏనుగు తెలివైన, సామాజిక జీవనం కలిగిన శాకాహార క్షీరదం. అనుభవజ్ఞులైన ఆడ ఏనుగుల నాయకత్వంలోని కుటుంబ సమూహాల్లో జీవిస్తుంది.

4. Elephants play an important ecological role by spreading seeds and modifying vegetation and habitats.
   ఏనుగులు విత్తనాలను వ్యాప్తి చేయడం, వృక్షసంపద మరియు ఆవాసాలను ప్రభావితం చేయడం ద్వారా పర్యావరణానికి తోడ్పడతాయి.

5. Elephant corridors enable movement between habitats and help reduce risks of isolated populations.
   వన్యప్రాణి కారిడార్లు ఏనుగులు ఒక ఆవాసం నుండి మరొక ఆవాసానికి వెళ్లడానికి తోడ్పడి, వేరు పడిన సమూహాల ప్రమాదాలను తగ్గిస్తాయి.

6. Project Elephant was launched in 1992 as a centrally sponsored conservation programme.
   ఏనుగుల సంరక్షణ కోసం Project Elephant కేంద్ర ప్రాయోజిత కార్యక్రమాన్ని 1992లో ప్రారంభించారు.

7. Exam distinction: National Animal = tiger; National Heritage Animal = Indian elephant.
   పరీక్షలో తేడా: జాతీయ జంతువు = పులి; జాతీయ వారసత్వ జంతువు = భారత ఏనుగు.

13. NATIONAL CALENDAR – SAKA CALENDAR

13. జాతీయ క్యాలెండర్ – శక క్యాలెండర్

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. India's National Calendar is based on the Saka Era and is used alongside the Gregorian calendar for certain official purposes.
   భారత జాతీయ క్యాలెండర్ శక సంవత్సరంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. కొన్ని ప్రభుత్వ అవసరాలకు గ్రెగోరియన్ క్యాలెండర్‌తో పాటు దీనిని ఉపయోగిస్తారు.

2. The Calendar Reform Committee was chaired by scientist Meghnad Saha. The reformed calendar came into official use on 22 March 1957.
   క్యాలెండర్ సంస్కరణ కమిటీకి శాస్త్రవేత్త మేఘనాద్ సాహా అధ్యక్షత వహించారు. సంస్కరించిన క్యాలెండర్ 1957 మార్చి 22న అధికారిక వినియోగంలోకి వచ్చింది.

3. The first month is Chaitra. A normal Saka calendar year has 365 days and a leap year has 366 days.
   మొదటి మాసం చైత్రం. సాధారణ శక సంవత్సరంలో 365 రోజులు, లీపు సంవత్సరంలో 366 రోజులు ఉంటాయి.

4. Chaitra 1 normally falls on 22 March of the Gregorian calendar, and on 21 March in a Gregorian leap year.
   శక సంవత్సరం చైత్రం 1 సాధారణంగా గ్రెగోరియన్ క్యాలెండర్‌లో మార్చి 22న, గ్రెగోరియన్ లీపు సంవత్సరంలో మార్చి 21న వస్తుంది.

5. The Saka Era begins in 78 CE; therefore, Saka year numbers are usually around 78 years behind corresponding Gregorian year numbers after the Saka New Year.
   శక యుగం క్రీ.శ. 78లో ప్రారంభమవుతుంది. అందువల్ల శక నూతన సంవత్సరం ప్రారంభమైన తరువాత సంబంధిత గ్రెగోరియన్ సంవత్సరంతో పోలిస్తే శక సంవత్సరం సంఖ్య సాధారణంగా 78 తక్కువగా ఉంటుంది.

6. The 12 months are Chaitra, Vaishakha, Jyeshtha, Ashadha, Shravana, Bhadra, Ashvina, Kartika, Agrahayana, Pausha, Magha and Phalguna.
   12 నెలలు: చైత్రం, వైశాఖం, జ్యేష్ఠం, ఆషాఢం, శ్రావణం, భాద్రపదం, ఆశ్వయుజం, కార్తీకం, మార్గశిరం, పుష్యం, మాఘం, ఫాల్గుణం.

7. Exam distinction: Saka Calendar adopted for official use in 1957; Saka Era began in 78 CE.
   పరీక్షలో తేడా: శక క్యాలెండర్ అధికారిక వినియోగం 1957లో; శక యుగ ప్రారంభం క్రీ.శ. 78లో.

14. NATIONAL CURRENCY – INDIAN RUPEE

14. జాతీయ కరెన్సీ – భారత రూపాయి

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. The Indian rupee is the official currency of India. Its currency code is INR and its symbol is ₹.
   భారత అధికారిక కరెన్సీ రూపాయి. దాని అంతర్జాతీయ కరెన్సీ కోడ్ INR; చిహ్నం ₹.

2. One rupee is divided into 100 paise.
   ఒక రూపాయిలో 100 పైసలు ఉంటాయి.

3. The Union Cabinet approved the distinctive ₹ symbol on 15 July 2010. This was the approval of a SYMBOL, not the first adoption of the rupee as currency.
   2010 జూలై 15న కేంద్ర మంత్రివర్గం ₹ ప్రత్యేక చిహ్నాన్ని ఆమోదించింది. ఇది రూపాయి కరెన్సీని కొత్తగా ప్రారంభించిన తేదీ కాదు; కరెన్సీ చిహ్నం ఆమోదం తేదీ.

4. The symbol was designed by D. Udaya Kumar and combines the Devanagari letter “Ra” with the Roman “R” without its vertical stroke.
   ఈ చిహ్నాన్ని డి. ఉదయ కుమార్ రూపొందించారు. దేవనాగరి “ర” మరియు నిలువు గీత లేని ఆంగ్ల “R” ఆకృతుల కలయికగా ఇది ఉంటుంది.

5. Its two horizontal strokes evoke the national tricolour design and resemble an equality sign, commonly interpreted as a wish for balanced development.
   చిహ్నంలోని రెండు అడ్డుగీతలు త్రివర్ణ పతాకాన్ని స్ఫురింపజేస్తాయి. సమానత్వ సూచనను పోలి ఉండడం వల్ల సమాన అభివృద్ధి ఆకాంక్షకు ప్రతీకగా వివరిస్తారు.

6. The Reserve Bank of India issues most banknotes, while the Government of India issues the one-rupee note and coins under applicable laws.
   భారతీయ రిజర్వు బ్యాంకు చాలా కరెన్సీ నోట్లను జారీ చేస్తుంది. ఒక రూపాయి నోటు, నాణేలను సంబంధిత చట్టాల ప్రకారం భారత ప్రభుత్వం జారీ చేస్తుంది.

7. Exam distinction: ₹ symbol approval = 15 July 2010; do not state that the Indian rupee itself began on that date.
   పరీక్షలో తేడా: ₹ చిహ్నం ఆమోదం = 2010 జూలై 15; భారత రూపాయి ఆ తేదీనే మొదలైందని రాయవద్దు.

15. NATIONAL REPTILE? – KING COBRA CLAIM

15. జాతీయ సరీసృపం? – కింగ్ కోబ్రా అనే ప్రచారంలో ఉన్న సమాచారం

ENGLISH + TELUGU THEORY (POINT-BY-POINT)

1. Some GK books list the king cobra (traditionally Ophiophagus hannah) as the “National Reptile of India”.
   కొన్ని GK పుస్తకాలు కింగ్ కోబ్రా (సాంప్రదాయ శాస్త్రీయ నామం Ophiophagus hannah)ను “భారత జాతీయ సరీసృపం”గా పేర్కొంటాయి.

2. However, no reliable central-government notification establishing the king cobra as India’s official National Reptile was verified for this material.
   కింగ్ కోబ్రాను భారత అధికారిక జాతీయ సరీసృపంగా ప్రకటించినట్లు నమ్మదగిన కేంద్ర ప్రభుత్వ నోటిఫికేషన్ ఈ అధ్యయన పత్రం తయారీ సమయంలో నిర్ధారించబడలేదు.

3. The king cobra is a very large venomous snake known for feeding largely on other snakes; it is distinct from the commonly named Indian cobra.
   కింగ్ కోబ్రా ప్రధానంగా ఇతర పాములను ఆహారంగా తీసుకునే పెద్ద విషసర్పం. ఇది సాధారణంగా చెప్పే భారత నాగుపాము (Indian cobra) నుండి భిన్నమైనది.

4. It occurs in forested habitats in parts of South and Southeast Asia. The claim that it is found in virtually every part of India is misleading.
   దక్షిణ, ఆగ్నేయ ఆసియాలోని కొన్ని అటవీ ప్రాంతాల్లో ఇది కనిపిస్తుంది. భారతదేశంలోని దాదాపు అన్ని ప్రాంతాల్లో ఉందనడం తప్పుదారి పట్టించేదిగా ఉంటుంది.

5. Exam caution: If the question explicitly asks for an officially notified National Reptile, do not confidently answer “King cobra” without a government notification.
   పరీక్ష జాగ్రత్త: అధికారికంగా నోటిఫై చేసిన జాతీయ సరీసృపం ఏది అని ప్రశ్నిస్తే, ప్రభుత్వ నోటిఫికేషన్ ఆధారం లేకుండా “కింగ్ కోబ్రా” అని ఖచ్చితంగా చెప్పకండి.

6. The category is therefore presented here as a disputed/unverified textbook entry, not as an established official national symbol.
   అందువల్ల ఈ అంశాన్ని నిర్ధారిత అధికారిక జాతీయ చిహ్నంగా కాకుండా, ధృవీకరణ అవసరమైన పాఠ్యపుస్తక సమాచారంగా చూపుతున్నాం.

EXAM ALERT / పరీక్ష జాగ్రత్త: Not a verified official national reptile / అధికారిక జాతీయ సరీసృపంగా నిర్ధారణ లేదు.

EXTRA EXAM FACT: NATIONAL GAME / అదనపు సమాచారం: జాతీయ క్రీడ

• India has NOT officially declared any sport its National Game. Hockey is often incorrectly called the National Game.
  భారతదేశం ఏ క్రీడనూ అధికారిక జాతీయ క్రీడగా ప్రకటించలేదు. హాకీని జాతీయ క్రీడ అని చాలాసార్లు తప్పుగా చెబుతారు.

• A Government of India parliamentary answer explicitly said no sports discipline had been given National Game status.
  భారత ప్రభుత్వ పార్లమెంటు సమాధానం ప్రకారం ఏ క్రీడకూ జాతీయ క్రీడ హోదా ఇవ్వలేదు.

• A question that asks “Which is India’s officially declared National Game?” should be answered “None”.
  “భారతదేశంలో అధికారికంగా ప్రకటించిన జాతీయ క్రీడ ఏది?” అనే ప్రశ్నకు “ఏదీ లేదు” అనేది సమాధానం.

ONE-PAGE QUICK REVISION / ముఖ్యాంశాల పునశ్చరణ

English topic	Answer	తెలుగు అంశం	తెలుగు సమాధానం
Flag adopted	22 July 1947	పతాక ఆమోదం	1947 జూలై 22
Flag colours	Saffron / White / Green	పతాక రంగులు	కాషాయం / తెలుపు / ఆకుపచ్చ
White colour	Truth, peace, purity	తెలుపు రంగు	సత్యం, శాంతి, పవిత్రత
Ashoka Chakra	24 spokes; dharma and progress	అశోక చక్రం	24 ఆకులు; ధర్మం, పురోగతి
Flag ratio	Length : height = 3 : 2	పతాక నిష్పత్తి	పొడవు : ఎత్తు = 3 : 2
State Emblem	Sarnath Lion Capital	రాజముద్ర	సారనాథ్ సింహస్తంభ శీర్షిక
National Motto	Satyameva Jayate — Mundaka Upanishad	జాతీయ సూక్తి	సత్యమేవ జయతే — ముండకోపనిషత్తు
National Anthem	Jana Gana Mana; 24 Jan 1950	జాతీయ గీతం	జన గణ మన; 1950 జనవరి 24
Anthem duration	52 sec full; 20 sec short	గీతం సమయం	52 సె. పూర్తి; 20 సె. సంక్షిప్తం

National Song	Vande Mataram; Bankim Chandra	జాతీయ గేయం	వందే మాతరం; బంకించంద్ర
2026 National Song	Official six stanzas; about 3 min 10 sec	2026 జాతీయ గేయం	అధికారికంగా 6 చరణాలు; సుమారు 3 ని. 10 సె.
National Animal	Tiger (Panthera tigris)	జాతీయ జంతువు	పులి
National Bird	Peacock (Pavo cristatus)	జాతీయ పక్షి	నెమలి
National Flower	Lotus (Nelumbo nucifera); notification nuance	జాతీయ పుష్పం	కమలం; నోటిఫికేషన్ అంశం గమనించాలి
National River	Ganga; 4 November 2008	జాతీయ నది	గంగా; 2008 నవంబర్ 4
Ganga length	About 2,525 km	గంగా పొడవు	సుమారు 2,525 కి.మీ.
National Tree	Banyan (Ficus benghalensis)	జాతీయ వృక్షం	మర్రి
National Fruit	Mango (Mangifera indica)	జాతీయ ఫలం	మామిడి
National Aquatic Animal	Gangetic dolphin; notification 10 May 2010	జాతీయ జలచరం	గంగా డాల్ఫిన్; 2010 మే 10 నోటిఫికేషన్
National Heritage Animal	Indian elephant; 2010	జాతీయ వారసత్వ జంతువు	భారత ఏనుగు; 2010
National Calendar	Saka; official use 22 March 1957	జాతీయ క్యాలెండర్	శక; 1957 మార్చి 22
Rupee symbol	₹ designed by D. Udaya Kumar; 15 July 2010	రూపాయి చిహ్నం	₹ డి. ఉదయ కుమార్; 2010 జూలై 15
National Game	No sport officially declared	జాతీయ క్రీడ	ఏ క్రీడనూ అధికారికంగా ప్రకటించలేదు
National Reptile	No verified official King Cobra notification	జాతీయ సరీసృపం	కింగ్ కోబ్రాపై అధికారిక ప్రకటన నిర్ధారించలేదు

OFFICIAL SOURCES / అధికారిక ఆధారాలు

These sources support the dated or legally sensitive facts. Textbook descriptions and legal notifications are not always identical; the study notes distinguish them.

తేదీలు, చట్టపరమైన విషయాల కోసం క్రింది ప్రభుత్వ ఆధారాలను పరిశీలించాం. పాఠ్యపుస్తక వివరణ, ప్రభుత్వ నోటిఫికేషన్ వేర్వేరుగా ఉండవచ్చు.

1. Ministry of Home Affairs: Flag Code of India, 2002 (amended). https://www.mha.gov.in/sites/default/files/flagcode2002_20072023_0.pdf

2. Ministry of Home Affairs: Flag Code explanatory note.
https://www.mha.gov.in/sites/default/files/nationalFlagEmblemAnthemEng_06082018_0.pdf

3. PIB: Frequently Asked Questions on the National Flag (2022). https://www.pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1845264

4. Government: State Emblem description and design. https://gmch.gov.in/sites/default/files/2025-01/289.pdf

5. National Portal of India: National Identity. https://www.india.gov.in/explore-india/facts-of-india/national-identity

6. National Portal of India: National Anthem. https://www.india.gov.in/explore-india/facts-of-india/national-identity/national-anthem

7. Ministry of Home Affairs: National Song official order (2026).
https://www.mha.gov.in/sites/default/files/NationalSongEng_06022026.pdf

8. PIB: Full six-stanza Vande Mataram broadcast (March 2026). https://www.pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=2244935

9. MHA: Parliamentary reply on National Flower (10 July 2019).
https://www.mha.gov.in/MHA1/Par2017/pdfs/par2019-pdfs/rs-10072019/1942.pdf

10. Ministry of Environment & Forests: Dolphin notification (10 May 2010). https://moef.gov.in/uploads/2018/04/dolphin-eng_0.pdf

11. Ministry of Environment & Forests: National Heritage Elephant. https://moef.gov.in/uploads/2022/08/Caring-for-Elephants-Managing-Health-Welfare-in-Captivity.pdf

12. PIB: Ganga National River date. https://www.pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1873488

13. India-WRIS: Ganga Basin report (length 2525 km). https://indiawris.gov.in/downloads/Ganga%20Basin.pdf

14. PIB: Indian Rupee symbol approved (2010). https://www.pib.gov.in/newsite/erelcontent.aspx?relid=63284

15. PIB: No national game assigned. https://www.pib.gov.in/newsite/PrintRelease.aspx?relid=90573

16. Embassy of India: National symbols, including tree and fruit. https://www.indianembassyzagreb.gov.in/page/national-symbols/